

SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK BÜYÜMENİN SAĞLANMASINDA VERGİ HARCAMALARININ ROLÜ: TEKNOKENTLERİN VERGİLENDİRİLMESİ

Adil AKINCI

adilakinci@gmail.com
0000-0002-2181-6952

Araştırma Makalesi
Research Article

Geliş Tarihi

Received: 27.10.2024

Kabul Tarihi

Accepted: 27.01.2025

THE ROLE OF TAX EXPENDITURES IN ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH: TAXATION OF TECHNOCITIES

ÖZ Sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için üretim kaynaklarının miktarının artması ve kaynakların verimli, etkin ve iktisadi bir şekilde kullanımı gerekmektedir. Ülkelerin gelişmesi ve kalkınması için ekonomik büyümeyi sağlaması gerekmektedir. Günümüzde artan rekabet olgusu, bilim ve teknolojinin hızlı ilerlemesi, inovatif üretim hızının yüksek olması ülkelerin rekabet edebilmeleri için sağlaması gereken koşullar olarak ön plana çıkmaktadır. Ekonomik büyüme amacı modern maliye anlayışının gelişmesi ile verginin mali olmayan iktisadi amaçları arasında yerini almıştır. Politika yapıcılar maliye politikası araçlarından birisi olan vergi politikaları yoluyla ekonomik büyüme hedefini sürdürülebilir bir şekilde sağlamaya çalışmaktadır. Bu kapsamda, hem kaynakların verimli ve etkin kullanılabilmesi hem de beşerî sermaye unsurunun daha üretken hale getirilebilmesi için birtakım vergi harcamaları politikaları yoluyla sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanması için politika uygulamalarına başvurmaktadır. Bu mali politikaların başında da araştırma geliştirme, inovasyon ve tasarımların yapıldığı teknokentlerin vergilendirilmesi gündeme gelmektedir. Teknokentlere sağlanan vergi muafiyetleri, vergi indirimleri ve vergi istisnaları aracılığıyla rekabet üstünlüğü sağlayacak patent, tasarım, tescil ve inovatif ürün ve hizmetlerin ekonomiye kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanmasında vergi harcamalarının rolü teknokentler üzerinden değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teknokentlerin Vergilendirilmesi, Vergi Harcamaları, Ekonomik Büyüme

ABSTRACT In order to achieve sustainable economic growth, the amount of production resources must increase and resources must be used productively, effectively and economically. Countries need to ensure economic growth for their improvement and development. Today, the fact of increasing competition, the progress of science and technology, and the high rate of innovative production are the necessary conditions for countries to be able to compete. The aim of economic growth has taken its place among the non-fiscal economic aims of taxation with the development of modern fiscal approach. Policy makers try to achieve the aim of economic growth in a sustainable manner through tax policies, one of the fiscal policy instruments. In this context, in order to ensure both efficient and effective use of resources and to make human capital more productive, policy makers apply policy practices to ensure sustainable economic growth through a number of tax expenditure policies. One of these fiscal policies is the taxation of technocities where research, development, innovation and design are carried out. Through tax exemptions, tax reductions and tax exemptions provided to technocities, it is aimed to bring patents, designs, registrations and innovative products and services that will provide competitive advantage to the economy. In this study, the role of tax expenditures in ensuring sustainable economic growth is evaluated through technocities.

Keywords: Taxation of Technocities, Tax Expenditures, Economic Growth

GİRİŞ

Ekonomik kaynakların sınırlı olması, insan isteklerinin/ihtiyaçlarının karşılanması ve gelecek nesillerin de bu kaynaklardan istifade edebilme sorununu gündeme getirmiştir. Sanayi devrimi sonrasında ortaya çıkan konvansiyonel üretim anlayışıyla beraber kaynak kullanımı artmış ve dünyada kaynakların aşırı kullanımı sorunu doğurmuştur. 1990 sonrasında ekonomi literatüründe önem kazanan sürdürülebilirlik kavramına bağlı olarak kaynakların hem bugünkü nesillerin ihtiyaçları için kullanılması hem de gelecek nesillerin kullanabilmesi tartışılmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir ekonomik büyüme ve kalkınmasının sağlanmasında en önemli konulardan birisi de kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasıdır. Bu kapsamda kaynak israfının önlenmesi için birtakım araştırma-geliştirme faaliyetlerine dayalı olarak kaynak kullanım süreçlerinde etkinliğin sağlanabileceği yöntem ve araçlar geliştirilmeye çalışılmaktadır. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin en yoğun olarak yapıldığı yerlerin başında ise teknokentler gelmektedir.

Devletler sürdürülebilir ekonomik büyüme ve kalkınmanın sağlanabilmesi için teknokentlerin kurulması, desteklenmesi ve geliştirilmesi için bazı kamu gelirleri ve kamu harcamaları politikalarını yürürlüğe koymaktadır. Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde sürdürülebilir ekonomik büyüme kavramı tanımlanmış, ikinci bölümde vergi harcamalarının ekonomik büyüme üzerindeki rolü teknokentler üzerinden değerlendirilmiştir.

Devletin kamu gelirleri politikası kapsamında teknokentlere yönelik sağladığı vergi harcamaları ana hatlarıyla incelenmiş ve Türkiye’de teknokentlerin sürdürülebilir ekonomik büyüme ve kalkınmaya katkılarının göstergesi olarak patent sayısı, tescil sayısı gibi göstergeleri iller bazında değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise Türkiye’de ekonomik büyüme ve vergi harcamaları değerlendirilmiştir.

SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK BÜYÜME

Ekonomik büyüme kavramı genel olarak, toplam ya da kişi başına üretilen mal ve hizmet miktarındaki reel artış olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik büyüme makroekonomik açıdan arz cephesinde belirlenmekte olup, arz eğrisinin sağa kayması ya da üretim olanakları eğrisinin sağa kayması olarak ifade edilebilmektedir (Erdoğan, 2018: 3). Ekonomik büyüme başta gelişmiş ülkeler olmak üzere her ülkenin ekonomik politikasının ana hedefinde yer alan önemli bir konudur. Ekonomi politikalarının başarısının belirleyici göstergelerinden birisi ekonomik büyümenin sağlanmasıdır (Gordon, 2000: 286).

Ekonomik olarak sürdürülebilirlik kavramı, uzun vadede ekonominin iç ve dış şoklara karşı dirençli olmasını sağlayan, dinamik ve üretken üretim kapasitesini devam ettirebileceği kurumsal bir altyapı düzeninde hareket eden bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik büyümenin sürdürülebilir olması sermayenin marjinal etkisinin arttırılarak uzun dönemli yatırım olanaklarının arttırılması, girdi verimliliğini sağlayan teknolojilerin üretime dahil edilmesi ve yapısal reformların uygulanabilir olması gerekmektedir (Yalçınkaya & Salkım, 2023: 184). Sürdürülebilirlik kavramı ilk kez 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan Brundtland Raporu’nda "Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma" olarak tanımlanmıştır (United Nations, 1987).

Ekonomik büyümeyi belirleyen işgücü, sermaye birikimi, doğal kaynaklar, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, girişimci özellikleri ve yapısal değişiklikler gibi birtakım iktisadi faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler

arasında önemi giderek artan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, mevcut kaynaklarla daha büyük miktarlarda çıktının elde edilebilmesini, daha üstün kaliteli mal ve hizmet üretilmesine olanak sağlanmasında ve ekonomik büyümeyi sağlayacak inovatif faaliyetlerin ortaya çıkmasında büyük önem taşımaktadır (Erdoğan, 2018: 29). Neoklasik büyüme modelinde dışsal bir unsur olarak ele alınan teknoloji unsuru, içsel büyüme teorilerinde içsel olarak modele dâhil edilmektedir. Firmaların kendi bünyelerinde yaptıkları Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerini temel belirleyici içsel faktör olarak ele alan Ar-Ge tabanlı evrimci büyüme modellerinde teknolojik gelişme kritik bir unsur olarak dikkat çekmektedir (Yıldırım, 2017: 111). Küreselleşme süreci ile beraber dünyada rekabetin artması, teknolojik yeniliklerin geliştirilmesini ve sürekli değişime uyum sağlanmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu nedenle ülkelerin Ar-Ge çalışmalarına önem vermedikçe sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlamalarını imkansız hale getirmiştir (Kutbay & Öz, 2017: 333).

VERGİ HARCAMALARININ EKONOMİK BÜYÜMEDEKİ ROLÜ VE TEKNOKENTLER

Devletin belli faaliyetleri desteklemek için alacağı gelirden vazgeçmesi olarak tanımlanan vergi harcaması kavramı, vergi sisteminde yer alan muafiyet, istisna, vergi indirim ve diğer mali yükümlülüklerle ilişkin vergi alacağının ortadan kalkmasını ve indirimleri ifade etmektedir (Susam, 2016: 295). Devletler kamu harcamaları ile dolaylı olarak yapabilecekleri ve uzun vadede etki gösterecek teşvikler yerine, vergi harcamaları uygulamaları sayesinde kısa vadede etki gösterebilecek dolaysız bir teşvik aracını kullanabilmektedirler. Kamu karar alıcıları, yatırım, ar-ge, istihdam gibi alanlarda ekonomik teşviklerin ve yabancı yatırımların daha kolay sağlanacağını düşünebilmekte, bu yüzden vergi harcamalarına gereksinim duymakta ve hedefleri doğrultusunda vergi harcamalarının devletin vazgeçilen geliri oranında oluşan maliyetlerini göz ardı edebilmektedirler (Kapucu & Aytaç, 2023: 101).

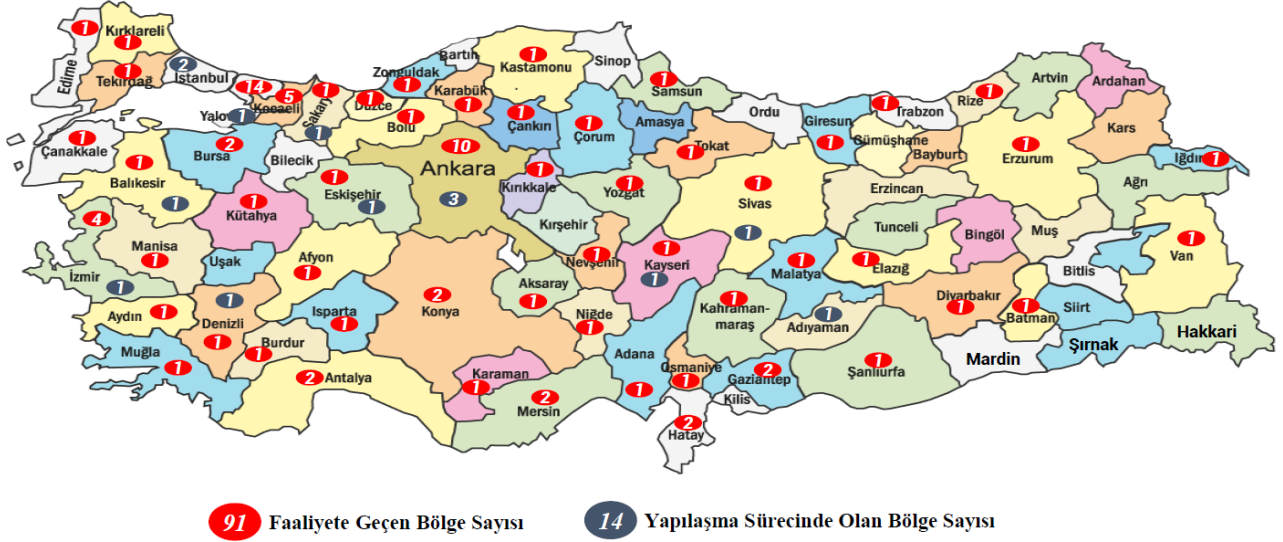
Devletlerin vergi harcaması yaparak belirli bir düzey vergi alacağından vazgeçmelerinin nedeni cari dönem içerisinde vergilendirmenin mali amacını (fiskal amacı) gözetmeyerek, vergilendirmenin mali amacının uzun vadede daha etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktır. Diğer bir ifadeyle devlet, ekonomiyi canlandırmak, istihdamı artırmak, fiyat istikrarını temin etmek, ihracatı artırmak ve ekonomik büyümeye ve kalkınmaya pozitif etki edebilmek gibi saiklerle vergilendirmenin iktisadi fonksiyonlarını gerçekleştirdiğinde, ortaya çıkan iktisadi sonuçlar üzerinden daha fazla vergi tahsilatı yapabilecektir. Aynı zamanda vergilendirmenin iktisadi amaçlarının sonuca ulaşması ile sosyal refahta meydana gelen artış toplumda gelir dağılımının kişiler arasında daha adil bir hale getirilmesi sonucunu doğurabilecektir (Yoruldu, 2021: 145). Devletlerin vergi politikaları uygulamalarının asli amacı öncelikli olarak mali amaç olsa da müdahaleci devlet anlayışının önem kazandığı 1930 sonrası dönemde mali amacın yanı sıra başta ekonomik büyüme olmak üzere bazı makroekonomik hedefler de vergilemenin ve vergi politikasının öncelikleri arasına girmiştir (Şen & Sağbaş, 2023: 395).

Günümüz dünya ekonomisi bilgi, teknoloji ve inovasyon temelinde şekillenmekte olup, yenilikçi ve bilgi yoğun bir ekonomik yapının oluşması, rekabetçi ürünlerin üretiminin yaygınlaştırılması, ülkenin yüksek teknolojiye dayalı ihracat kapasitesinin artırılması rekabet üstünlüğünün sağlanması açısından ülke ekonomilerini önemli ölçüde etkileyecektir. Teknoloji odaklı şirketlerin, istihdam artışına, inovasyona ve ekonomik büyümeye katkılarının büyük önem arzemesi, devletlerin teknoloji tabanlı şirketlerin büyümesini ve gelişmesini vergi harcamaları ile desteklemesine neden olmuştur. Bu bağlamda, günümüzde teknopark,

teknopol, teknoloji parkı, teknoloji geliştirme bölgesi, inovasyon parkı gibi farklı şekillerde ifade edilen bilim parkları kurulması bu konuda atılan önemli bir adım olmuştur (Akgün & Güner, 2022: 243).

Teknokentler, teknoloji yoğun sanayi kollarının buldukları yerlerde güçlendirilmesi, yeni bölgelerde sanayinin gelişiminin desteklenmesi, yenilikçi çalışmaların gerçekleştirilmesi, eğitimin yanısıra daha etkin çalışma koşullarıyla verimliliğin artırılması ve uluslararası alanda rekabet gücünün yükseltilmesi amacıyla kurulmakta olup, ilk olarak 1950 yılında Stanford Üniversitesi tarafından üniversite-sanayi iş birliği fikri olarak gündeme gelmiştir (Kayalidere, 2014: 82). Teknokentler sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda üniversitelerin sahip olduğu bilim ve teknoloji altyapı imkanlarının kullanılmasını sağlayan organizasyonlardır. Yeterli teknik ve bilimsel donanımına sahip olmayan küçük ölçekli işletmelerin yeni ürün geliştirebilme çalışmaları için teknokentler, üretici kesime ihtiyaç duyduğu teknik bilgiyi sunması açısından önemli bir organizasyondur. Ülkelerin uzun vadeli ekonomik büyüme hedefleri oluşturdukları programlarda yeni ürün, süreç ve endüstrilerin devreye girmesiyle oluşan teknolojik yeniliklerin önemli bir yeri vardır. Rekabet güçlerini artırmak isteyen ülkeler bütçelerinden Ar-Ge çalışmalarından önemli bir pay aktarmaktadırlar. Ar-Ge faaliyetlerine uygulanan vergisel teşvikler, işletmeler açısından hem yenilikçi bir faaliyet gerçekleştirmelerini sağlayacak hem de daha az vergi ödemelerini sağlayarak desteklenmelerini sağlayacaktır (Koç, 2018: 483-484).

Teknokentlerin Türkiye’de kurulması ilk olarak 1980’den sonra gündeme gelmiştir. Özellikle Türkiye’nin 1980 sonrasında uluslararası pazarlarda rekabet edebilmek için kendi teknolojisini üretme ihtiyacı teknokentlerin gündeme gelmesinde önemli bir saik olmuştur. Teknokent konusunu ilk olarak Devlet Plânlama Teşkilatı (DPT) Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı (1984-1989), 1989 yılı programında politika olarak gündeme getirmiştir. Teknoparklar ile ilgili yasal düzenleme ise 2001 yılında yürürlüğe giren 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile yapılmıştır (Keleş & Tunca, 2010: 5). 2001 yılında yayınlanan 4691 sayılı Kanun ile kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde; teknolojik bilginin üretilmesi, üretilen bilginin ticarileştirilmesi, üründe ve üretim yöntemlerinde ürün kalitesi ve standardının yükseltilmesi, verimliliği artıracak ve üretim maliyetlerini düşürecek yeniliklerin geliştirilmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeni ve ileri teknolojilere uyumunun sağlanması, araştırmacılara iş imkânlarının sağlanması ve ileri teknoloji yatırımları yapacak yabancı sermayenin ülkeye girişinin hızlandırılması ile sanayinin rekabet gücünün artırılması amaçlanmaktadır. 2001 yılından itibaren uygulamaya konulan 4691 sayılı Kanun kapsamında, Şekil 1’de dağılımı sunulan, toplamda 105 adet Teknoloji Geliştirme Bölgesi kurulmuştur. Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nden 91’i hali hazırda faaliyet göstermekte olup, 14’ünün altyapı çalışmaları devam ettiği için faaliyete başlamamıştır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024).

Şekil 1: Türkiye’de Kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri

Kaynak: (<https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/istatistiki-bilgiler/mi0203011501>)

Aralık 2024 yılı verilerine göre, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nde 11316 adet firma kurulmuş, 480 adet yabancı/yabancı ortaklı firma kurulmuş, kuluçka firma sayısı 3131 adet, akademisyen ortaklı firma sayısı 2171 adet olmuştur. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri toplamda 117.511 personeli istihdam etmekte olup, bu personelin 101517’si Ar-Ge personeli olarak görev yapmaktadır. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nde tamamlanan proje sayısı 63394, devam eden proje sayısı ise 16482’dir. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nde faaliyet gösteren firmaların yaptıkları satışların tutarı 711,5 Milyar Türk Lirası, ihracata katkıları ise 12,2 Milyar Amerikan Doları (\$) olmuştur (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024).

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri üniversite araştırmalarının ticarileştirilmesini kolaylaştırarak üniversitelere önemli katkılar sağlamaktadır. Bu katkıların başında, üniversitelerin çeşitli özel ve kamusal fonları, melek yatırımcıları ve çeşitli akademik işbirliklerinin ortaya çıkmasında önemli rol oynamaktadır. Bu sayede üniversite hem yayın sayısını hem de patent-tescil-tasarım gibi çıktılarını artırmaktadır. Ayrıca, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, öğretim elemanı ve öğrenciler sanayi ile buluşturarak ortak proje ve tez çalışmaları yürütme imkânı sunar. Öğrencilere alanları ile ilgili staj ve iş imkânları sunar; gerekli altyapı ve finansman desteği sağlayarak kendi girişimlerini kurmaları için elverişli ortamı hazırlar Bu gelişmeler hem ülke ekonomisinin büyümesini hem de üniversitelerin gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır (Akgün & Güner, 2022: 247).

TÜRKİYE’DE EKONOMİK BÜYÜME VE VERGİ HARCAMALARI

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından günümüze kadar Türkiye ekonomisi çeşitli dönemlerde yapısal problemleri nedeniyle ekonomik büyümede sıkıntılar yaşamış, bazı dönemlerde ise uyguladığı reformist politikalarla ekonomik büyüme hızını artırmıştır. Tablo 1’de yer alan dönemler arası ekonomik büyüme ortalamaları incelendiğinde, Türkiye ekonomisinin 1940-1949 dönemi haricinde her 10 yılda ortalama olarak en az %4 büyüme hızını sağladığı görülmektedir.

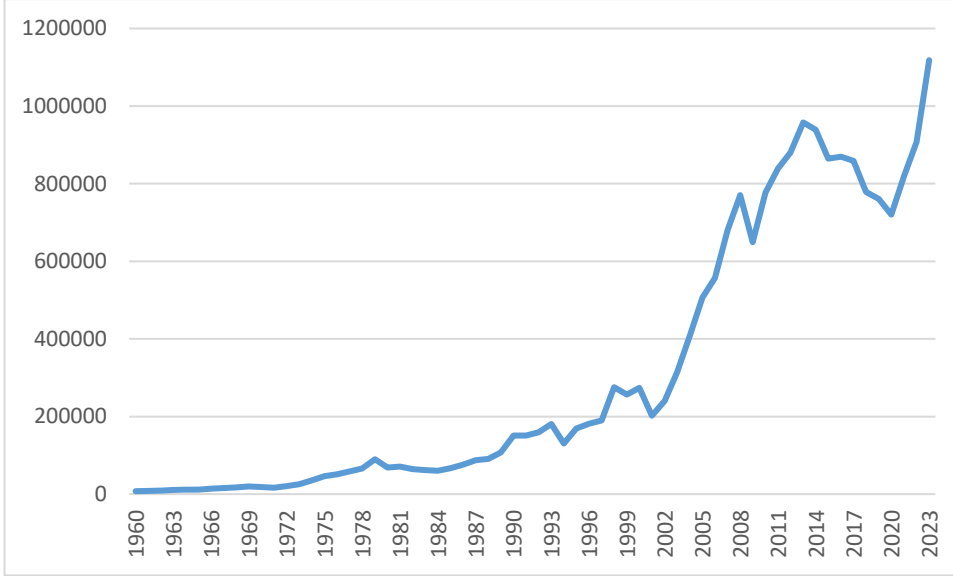
Tablo 1: Türkiye Ekonomisinin Büyüme İstatistikleri

Yıllar	Büyüme Oranı (%)	Dönemin Özelliği
1923-1929	9,4	Cumhuriyetin kuruluşu, serbest ticaret
1930-1939	6,0	Büyük depresyon, Osmanlı’dan kalan borçların ödenmesi, devletçilik
1940-1949	-0,9	II. Dünya Savaşı, kıtlık, ithalat sıkıntıları, varlık vergisi
1950-1959	7,0	Çok partili yaşam, liberal politikalar ve Marshall yardımları
1960-1969	5,7	Planlı dönem, ithal ikamesi
1970-1979	5,9	Petrol fiyatı artışı, Kıbrıs harekati, ekonomik ambargo
1980-1989	4,0	Liberalleşme, serbest piyasa düzeni, dışa açılma politikaları
1990-1999	4,2	1994 krizi, IMF anlaşmaları, 1999 Marmara depremi
2000-2009	4,0	2001 krizi, güçlü ekonomiye geçiş program, 2008 krizi
2010-2024	6,8	Neo-liberal uygulamalar, siyasal sorunlar, Covid-19 pandemisi

Kaynak: (Eğilmez, 2018: 154)

Türkiye’de 2023 yılında 1.12 trilyon dolar olan gayri safi yurtiçi hasıla tutarının yıllar itibariyle gelişimi Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2: Türkiye'nin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (milyon \$)

Kaynak: (OECD, 2024a)

Şekil 2 incelendiğinde, Türkiye'de gayri safi yurtiçi hasılasının genel olarak arttığı, azalmaların 1994 krizi, 2001 krizi, 2008 krizi ve Covid-19 pandemisi gibi ekonominin daralma dönemlerinde olduğu bilinmektedir. Gayri safi yurtiçi hasılasının değerlendirilmesinde kişi başına düşen gelir miktarı da önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, yıllar itibarı ile Türkiye'de kişi başına GSYİH artış hızı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Türkiye'de Kişi Başına Düşen GSYİH Artış Hızı

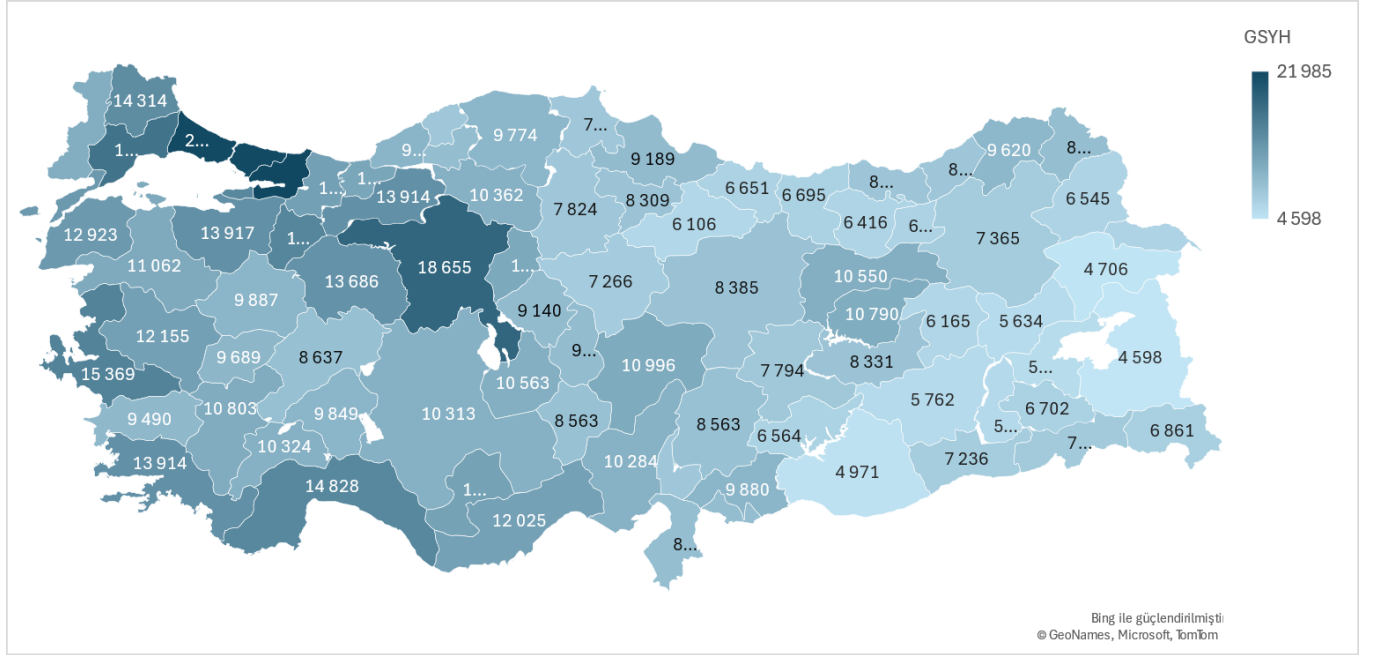
Yıllar	Artış Oranı (%)	Kişi Başına Düşen GSYİH (\$)
1960-1969	2,94	383
1970-1979	2,44	1024
1980-1989	1,92	1496
1990-1999	2,33	3034
2000-2009	2,89	6624
2010-2019	4,42	10988
2019-2023	5,12	10540

Kaynak: (OECD, 2024b)

Türkiye’de kişi başına düşen GSYİH artış hızının 1960-2023 döneminde ortalamasının %3,15 olduğu görülmektedir. 1960-1969 döneminde ortalama 383\$ olan kişi başına GSYİH, 2019-2023 döneminde ortalama 10540\$’a yükselmiştir.

Ekonomik büyüme ve kişi başına gelir ekonomik değerlendirmeler için önemli göstergeler olsa da gelirin dağılımı da bu istatistiklerin değerlendirilmesinde önem arz etmektedir. Gelirin bölgesel dağılımını da değerlendirebilmek amacıyla Şekil 3’te 2023 yılında Türkiye’de iller bazında kişi başına GSYİH istatistikleri sunulmuştur.

Şekil 3: 2023 Yılı Türkiye’de İller Bazında Kişi Başı GSYİH

Kaynak: (TÜİK, 2024)

Türkiye’de iller bazında kişi başı GSYİH incelendiğinde, 2023 yılında en yüksek gelirin 21985\$- Kocaeli, 21741\$-İstanbul ve 18655\$-Ankara’da olduğu, en düşük gelirin ise 4598\$ ile Van’da olduğu görülmektedir. Türkiye’de teknokent sayısının en yüksek olduğu iller sırasıyla İstanbul (16), Ankara (13), Kocaeli (5) ve İzmir (5) olduğu Şekil 1’den anlaşılmaktadır. Bu illerin gelişmişlik düzeyleri ve coğrafi konumlarıyla beraber sahip oldukları teknokentlerin de ekonomik büyümelerine katkı sağladığı düşünülmektedir. İller bazında kişi başına GSYİH istatistikleri incelendiğinde, Türkiye’de bölgeler arasında gelir eşit/dengeli dağılmadığı görülmektedir. Bölgeler arası gelirin eşit/dengeli dağılımında, bölgesel düzeyde gelir farklılıklarının azaltılabilmesi için vergi harcamalarının ve Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nin etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir.

Bütçe Kanununun (B) cetvelinde yer alan vergi türlerine göre vergi harcaması tahminleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Türkiye’de 2025-2026-2027 Dönemlerinde Vergi Harcaması Tahminleri (TL)

Kanun Adı	2025	2026	2027
Gelir Vergisi Kanunu	1.417.924.039.184,44	1.567.897.836.232,51	1.713.210.840.065,40
Kurumlar Vergisi Kanunu	701.028.265.817,35	794.141.504.344,29	875.581.336.721,61
Katma Değer Vergisi Kanunu	519.579.728.334,76	569.638.645.095,02	639.196.961.893,58
Özel Tüketim Vergisi Kanunu	133.360.343.432,40	146.706.258.728,00	157.929.448.437,00
Diğer Kanunlar	233.274.749.456,94	262.040.842.696,13	287.033.293.750,14
Toplam	3.005.167.126.225,88	3.340.425.087.095,95	3.672.951.880.867,72

Kaynak:(<https://www.sbb.gov.tr/merkezi-yonetim-butce-kanunlari/#1550658802053-28e1db68-a0989>)

4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında vergi harcamalarından yararlanan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir büyümesinin sağlanması için gerekli olan Ar-Ge’ye dayalı fikri ve sınai mülkiyet haklarına (patent, faydalı model, endüstriyel tasarım, yazılım telif hakkı) önemli katkılar sağlamaktadır.

Teknoloji Geliştirme Bölgeleri tarafından elde edilen fikri ve sınai mülkiyet hakları ile ilgili istatistikler Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarına İlişkin İstatistikler

Fikri ve Sınai Mülkiyet Türü	Sayı
Patent Tescil Sayısı (Ulusal/Uluslararası)	2.126
Patent Başvuru Sayısı (Devam Eden)	4.193
Faydalı Model Tescil Sayısı	557
Faydalı Model Başvuru Sayısı (Devam Eden)	337
Endüstriyel Tasarım Tescil Sayısı	485
Endüstriyel Tasarım Başvuru Sayısı (Devam Eden)	172
Yazılım Telif Hakkı (Alınan)	1.572

Kaynak: (<https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/istatistiki-bilgiler/mi02030115019>)

Tablo 4’te yer alan fikri ve sınai mülkiyet haklarının her bir türünde tescil sayısının artması ülke ekonomisinin rekabet üstünlüğü elde etmesinde çok büyük önem arz etmektedir. Ülke ekonomisinin rekabet üstünlüğü elde etmesi, sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanmasını, istihdamın artmasını, gelir dağılımının iyileşmesini olumlu yönde etkileyecektir.

SONUÇ

Ekonomi politikalarının temel amacı toplumun refah seviyesini yükseltmek olup, bu hedefe ulaşabilmek için çeşitli politika bileşenlerini uygulamaktadırlar. Gerek maliye politikası gerekse de para politikası araçlarıyla makroekonomik değişkenler üzerinden geliştirdikleri ekonomi politikaları aracılığıyla toplumsal refahı üst seviyelere çıkarmaya çalışmaktadırlar. Ancak politika yapıcılar, bu politikaları uygularken kaynakların sınırlı olması gibi bir gerçekle de karşı karşıyadırlar. Bu durum mevcut kaynakların daha etkin, daha verimli ve daha iktisadi kullanımını gerekli kılmaktadır. Kaynakların kıt olması problemi, kaynakların hem bugünkü nesil tarafından kullanılması hem de gelecek nesiller tarafından da kullanılabilmesi sorununu da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, tüm bu gelişmeler ekonomi politikalarının uygulanmasında “sürdürülebilirlik” kavramını ön plana taşımaktadır. Toplumsal refah seviyesinin artması, uygulanan ekonomi politikaları neticesinde sağlanan ekonomik büyüme başarısına bağlıdır. Ekonomik büyümeyi sağlayan ülkeler, ekonomik olarak kalkınabilmek için gerekli fonları yaratacaklardır. Ekonomik büyüme sağlanmadığında artı değer üretilmediği için kalkınmanın finansmanını gerçekleştirmek mümkün olmayacaktır.

Küreselleşme süreci ile artan rekabet olgusu, ülkelerin ekonomik olarak birbirleri ile daha fazla rekabet etmesine neden olmuş, rekabet üstünlüğünü sağlayan ülkeler ekonomik büyüme imkanını sağlayarak daha avantajlı konuma gelmişlerdir. Ülkelerin rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi ise eğitim, sağlık gibi alanlarda yaptıkları harcamalar ve Ar-Ge faaliyetlerine ayırdıkları fonlarla mümkün olmaktadır. Aksi takdirde, ülkelerin

rekabet üstünlüğü sağlayabilmeleri mümkün görünmemektedir. Bu amaçla, ülkeler Ar-Ge faaliyetlerini artırabilmek amacıyla teknopark gibi birimler kurmakta ve uyguladıkları teşvik politikaları ile bu tür kurumları desteklemektedirler. Bu destekler sonucunda elde edilen ekonomik değerlerin sürekliliği de büyük önemli bir husustur. Ekonomik büyümenin sürdürülebilir olması için hem kaynakların etkin, verimli ve iktisadi kullanılması hem de ürün ve hizmet yeniliklerinin sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu durum sağlanamaz ise, ülkeler kaynak problemi ile karşı karşıya gelebileceklerdir ve rekabet üstünlüklerini de kaybedeceklerdir.

Türkiye’de de 2001 yılında yayınlanan 4691 sayılı Kanun ile kurulan Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Türkiye’nin sürdürülebilir ekonomik büyüme sağlaması ve rekabet üstünlüğü elde edebilmesi için önemli bir kurumsal yapılaşmadır. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu stratejik alanlarda yaptığı ve yapacağı çalışmalarla toplumun refah seviyesini yükseltmeye çalışırken, sürdürülebilir ekonomik büyümesine de önemli katkılar sunmaktadır. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri daha fazla ekonomik olarak teşvik edilmeli, yapılan faaliyetlerinin arzulan ekonomik çıktılara dönüşüp dönüşmediği denetlenmelidir. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’nin teşviklerinin artırılmasında vergi harcamaları ile de desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- AKGÜN, A. E. & GÜNER, M. (2022). “Türkiye’de Teknoparkların Gelişimi ve Önemi”, M. F. Kacır, M.Şeker, M. Doğrul (Ed.), Milli Teknoloji Hamlesi, Türkiye Bilimler Aka-demisi Yayınları, Ankara: 239-261
- EĞİLMEZ, M. (2018). Değişim Sürecinde Türkiye. Remzi Kitabevi, 11. Basım, İstanbul
- ERDİNÇ, Z. (2018), “İktisadi Büyüme”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ed: Günsoy, G & Erdinç, Z., İktisadi Büyüme, Yayın No: 3656, Eskişehir
- GORDON, J. R. (2000), Macroeconomics, Addison Wesley Longman, 8th Edition, USA.
- KAPUCU, R. & AYTAÇ, D. (2023). “Vergi Harcamaları ve Yükselen Piyasalarda Bir Karşılaştırma: Türkiye ve Latin Amerika”. Hitit Ekonomi ve Politika Dergisi, 3(3): 93-127
- KAYALIDERE, G. (2014). “Türkiye’nin Teknoloji Politikalarında Teknoparkların Önemi ve Teknoparklara Yönelik Vergi Avantajları”. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1): 75-96
- KELEŞ, M. K. & TUNCA, M. Z. (2010), “Türkiye’deki Teknokentlerin Mevcut Durumun İncelenmesi”. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11: 1-22
- KOÇ, Ö. E. (2018). “/ İçsel Büyüme /Teknoloji Yoğun Büyüme Modelleri Kapsamında Türkiye’de Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Yönelik Vergi Uygulamaları”. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 25(2): 477-499
- KUTBAY, H. & ÖZ, E. (2017). “Ar-Ge Harcamalarının Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: Türkiye ve Seçilmiş Ülkelerde Vergi Teşvikleri Boyutuyla Ekonometrik Analiz”. Maliye Dergisi, 173: 331-361
- OECD (2024a), <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=TR>
- OECD (2024b), <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=TR>
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2024), Teknoloji Geliştirme Bölgeleri İstatistikleri, <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/istatistiki-bilgiler/mi0203011501>

- ŞEN, H. & SAĞBAŞ, İ. (2023). Vergi Teorisi ve Politikası, Ekin Yayınevi, 5.Baskı, Bursa
- SUSAM, N. (2016). Kamu Maliyesi, Beta Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul
- TÜİK (2024), <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=II-Bazinda-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-2023-53575>
- United Nations (1987), “Report of the World Commission on Environment and Development: Our common future [Brundtland report]”, <https://digitallibrary.un.org/record/139811?v=pdf#files>
- YALÇINKAYA, H. & SALKIM A. (2023). “Türkiye’de Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme ve Orta Gelir Tuzağı İlişkisi Üzerine Literatür Taraması”, International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries, 07(13), 183-203
- YILDIRIM, S. (2017). “Teknoloji, Verimlilik ve Ekonomik Büyüme”, *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 8(43): 103-145
- YORULDU, M. (2021). “Türkiye’de Vergi Harcamalarının Vergilendirmenin Fonksiyonları Açısından Değerlendirilmesi: 2019-2023”. *Maliye Çalışmaları Dergisi-Journal of Public Finance Studies*, 65: 139-150.